СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рокъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 11-го Листопада 1897. | Число 46.

Календарь.

Листопадъ.

11	Ч.	Зиновія и Зиновіи
12	П.	Стахія, Урбана, Накриса
13	С.	Космы и Даміяна безср.
14	Н.	22. ПО СОШ., Акиндина
15	П.	Акемпсимы Іосифа
16	В.	Іоаникія, Никандра
17	С.	Галактіона муч.

Змѣстъ.

Справы „Союза". — Братя Русины. — О конституціи Соед. Державъ Америки. — Вѣсти зъ Канады. — Новинки. — Вѣсти робôтничи. — Фейлетонъ: Образки зъ Америки. — Стихи: До рускихъ хлопôвъ. Пѣсня. — Історія кожуха. — Оголошеня.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Справоздане касове „Союза" за мѣсяць Октоберъ 1897 р.

West Troy, N. Y. Бр. св. Николая (за септемберъ)	$7.00
McAdoo, Pa. Бр. св. Володимира (за септемберъ)	6.00
North Tonawanda, N.Y. Чл.	11.50
Lansford, Pa. Братство Рождества Пр. Дѣвы	37.00
Yonkers, N. Y. Чл.	5.50
Jamesport, N. Y. L. D. Зах, Пастернякъ	1.00
New Kensington, Pa. Лысачокъ Михаилъ	1.00
Jersey City, N. J. Чл.	49.25
N. Tonawanda, N. Y. Адамъ Антôнъ	1.00
McAdoo, Pa. Братство св. Володимира	53.00
Pittsburg, Pa. Братство св. Николая	38.75
St. Louis, Mo. Братство св. Арх. Михаила	10.25
Shenandoah, Pa. Братство св. Михаила	13.50
Cohoes, N. Y. Чл.	3.50
Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	16.75
Buffalo, N. Y. Братство св. І. Крестителя	6.15
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Петра и Павла	28.25
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Димитрія	31.00
Centralia, Pa.	
Писарчикъ Гриць	50
Карлякъ Василь	50
Демянъ Федоръ	50
Ругала Юстинъ	50
Кашицка Таціянна	50
Липтакъ Марко	50
Кальвачъ Осипъ	1.50
Гутъ Антôнъ	1.00
St. Clair, Pa. Братство Пресв. Богородицѣ	19.25
Scranton, Pa.	
Роздѣльскій Грицъ	1.00
Бурдзякъ Семанъ	2.00
Olyphant, Pa. Братство св. І. Крестителя	58.50
Mayfield, Pa. Братство св. Кирила и Методія	25.25
Edwardsdale, Pa. Барна Петро	1.50
Waterbury, Conn. Чл.	4.50
Shamokin, Pa. Братство св. Кирила и Методія	77.65
Mayfield, Pa. Соха Вас.	50
Derby, Conn.	
Клянцко Григорій	1.00
Клянцко Осипъ	1.00
Simpson, Pa. Члены за Септ. и Окт.	15.00
Разомъ . . .	$532.55

Цѣла каса представляе ся такъ:

Депозиты	$288.75
Фондъ роспорядимый	$1244.75
Фондъ желѣзный . .	$1517.94
Разомъ . . .	$3051.44

Такъ отже „Р. Н. Союзъ" мае нынѣ готового гроша (cash money) въ своѣй касѣ $3051.44. Не виненъ „Союзъ" теперь нѣкому анѣ зломаного цента, а противно денекотрѝ члены ему еще виннѝ за мѣсячне, статуты, вôдзнаки и грамоты. А треба знати, що кромѣ великихъ розходôвъ конвенційныхъ выплативъ „Союзъ" въ послѣдныхъ мѣсяцяхъ чотыри посмертнѝ на суму $1500.00 и покрывъ всякѝ другѝ потрѣбнѝ розходы.

Братя! Берѣть собѣ примѣръ зъ лансфордского братства и приступайте громадно до „Союза". Памятайте, що въ одномъ мѣсяци Октоб. приступило до „Союза" 100 членôвъ зъ рôжныхъ плейзôвъ — то-жь не дайте ся завстыдати и выпередити другимъ, але вступайте сейчасъ. Если вже належите до „Союза", намавляйте другихъ, та старайтесь, щобъ до слѣдуючои головнои конвенціи мали мы що найменче 2000 членôвъ. Ану хлопцѣ! лишь жваво, охочо — а внеть не три, але трійцять тысячь будемо мати въ касѣ!

Октоберъ 31., 1897.

Иванъ Глова
предсѣдатель.

Юрій Хилякъ — **Ив. Арданъ**
касіеръ. секретарь.

Приступили слѣдуючѝ новѝ члены до „Р. Н. Союза" въ мѣсяцю Октоб. с. р.

Зъ LANSFORD, PA.
БРАТСТВО им. РОЖДЕСТВА Пр. ДѢВЫ.

	Число въ гол. книзѣ:
1. О. Мартякъ Гавр.	740
2. Молодчакъ Дмитро	740
3. Дацей Андрѣй	741
4. Куско Иванъ	741
5. Шугайда Андрѣй	742
6. Михальчикъ Дам.	742
7. Скарлошъ Софронъ	743
8. Грацонь Андрѣй	743
9. Михаличь Микола	744
10. Беневять Василь	744
11. Катулька Микола	745
12. Ванцко Андрѣй	745
13. Ленякъ Федоръ	746
14. Курей Томко	746
15. Скарлошъ Сидоръ	747
16. Гербутъ Иванъ	747
17. Монѣта Левъ	748
18. Сидорякъ Юліянъ	748
19. Добошъ Иванъ	749
20. Терепанъ Михаилъ	749
21. Дорошъ Дмитро	750
22. Габоръ Михаилъ	750
23. Тудуй Прокôпъ	751
24. Скарлошъ Олекса	751
25. Курей Юрій	752
26. Скарлошъ Иванъ	752
27. Монѣта Лука	753
28. Квочка Стефанъ	753
29. Венгринъ Иванъ	754
30. Папинчакъ Юрко	754
31. Павлишинъ Дмит.	755
32. Василько Иванъ	755
33. Федакъ Стефанъ	755
34. Дрождякъ Дмитро	756
35. Быбель Миколай	757
36. Риндошъ Михаилъ	757
37. Гавуличь Иванъ	758
38. Семанцьо Андрѣй	758
39. Малинякъ Антôнъ	759
40. Бинцаровскій Гнатъ	759
41. Фиркаль Андрѣй	760
42. Лоринцъ Гавріилъ	760
43. Кинь Григорій	761
44. Семанцьо Петро	761
45. Пайташъ Андрѣй	762
46. Ханасъ Иванъ	762
47. Тудуй Константинъ	763
48. Быбель Иванъ	763
49. Урамъ Михаилъ	764
50. Кавчакъ Григорій	764
51. Семанъ Осипъ	765
52. Мочарскій Павло	765
53. Беньо Андрѣй	766
54. Гайдукъ Иванъ	766
55. Елчь Василь	767
56. Стохмаль Иванъ	767
57. Баняцай Михаилъ	768
58. Юрчакъ Микола	768
59. Токарскій Стефанъ	769
60. Ваврекъ Андрѣй	769
61. Бубернякъ Титъ	770
62. Кундратъ Романъ	770
63. Шведа Андрѣй	771
64. Квочка Иванъ	771
65. Феленчакъ Василь	772
66. Рошко Иванъ	772
67. Урда Михаилъ	773
68. Писанко Антôнъ	773
69. Хорощакъ Титъ	774
70. Левчикъ Семанъ	774
71. Ярецкій Филимонъ	775
72. Горковичь Семанъ	775
Зъ Shamokin, Pa.	
73. Сметана Семанъ	632
74. Воргачь Теодоръ	633
75. Хомякъ Грицъ	633
76. Коцуръ Теодоръ	634
77. Хомякъ Лука	634
Зъ Mt. Carmel, Pa.	
78. Свейда Иванъ	629
79. Товтъ Андрѣй	631
80. Пятница Стефанъ	618
81. Кузякъ Тадей	776
82. Добровскій Дмитро	776
Зъ Pittsburg, Pa.	
83. Миньо Василь	654
84. Ѣжь Юрко	654
85. Ватраликъ Микола	655
86. Гумецкій Антôнъ	655
Зъ St. Clair, Pa.	
87. Ковальчикъ Андрѣй	559
88. Грицъ Юрко	562
89. Ондуличь Павло	566
Зъ Yonkers, N. Y.	
90. Драганъ Андрѣй	565
91. Цѣркотъ Петро	565
Зъ Derby, Conn.	
92. Клянцко Григорій	704
93. Клянцко Осипъ	704
Зъ Mayfield, Pa.	
94. Келичава Методій	567
95. Цѣхонь Стефанъ	568
Зъ Shenandoah, Pa.	
96. Тягло Михаилъ	559
Зъ New Kensington, Pa.	
97. Лысачокъ Михайло	561
Зъ Centralia, Pa.	
98. Гутъ Антôнъ	632
Зъ Scranton, Pa.	
99. Бурдзякъ Семанъ	567
Зъ Jersey City, N. J.	
100. Вашенко Петро	729

Ив. Арданъ
секретарь.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Пригадуемо Вамъ, що на сегорôчнôй конвенціи „Руско-Народного Союза" пôддано гадку заложеня тутъ еще одного руского товариства, котребъ мало за задачу попирати матеріяльно хлопскій рухъ въ Галичинѣ. Гадку тую принято а також одноголосно рѣшено, що на першій рôкъ выдѣлъ „Р. Н. Союза" мае бути заразомъ выдѣломъ того товариства. Вôдъ часу конвенціи минуло вже кôлька мѣсяцѣвъ, а до касы згаданого товариства крôмъ грошей, зложеныхъ еще въ Mayfield, Pa. въ сумѣ $61,40 зложивъ лишь ч. Д. С. Сосенко зъ Yonkers, N. Y. 50 центôвъ. Грошѣ тѝ всѣ зостали вôдосланѝ до краю въ сумѣ 150 злр. а. в. и находять ся въ рукахъ д-ра Франка, звѣсного руского патріота. Д-ръ И. Франко самъ хлопскій сынъ а не разъ и не два вступавъ ся за кривду руского селянина и боронивъ его словомъ, письмомъ и дѣломъ. Д-ръ И. Франко посвятивъ, можна сказати не лишь, весь свôй вѣкъ, свое здоровле и талантъ для добра руского селянина, але и терпѣвъ за него рôжнѝ переслѣдуваня и арешты — длятого выдѣлъ думае, що не поступивъ невластиво, зложивши въ его руки тыхъ пару центôвъ, зôбраныхъ тутъ въ корысть хлопскои справы и зробивши его куратором того фонду. Фондъ той носить имя „Фондъ Американьскихъ Русинôвъ на цѣли р. у. радикальнои партіи", буде адміністрованый зовсѣмъ вôддѣлено а всѣ его доходы и росходы будуть подаванѝ до публичнои вѣдомости въ „Громадскôмъ Голосѣ" и „Свободѣ" (гл. Гр. Голосъ Нръ. 10). Р. У. радикальна партія въ Галичинѣ потрѣбуе теперь богато гроша. Она стараесь, щобы вôддѣлити руску часть Галичины вôдъ польскои, щобы выкупити польскѝ грунты вôдъ панôвъ и роздавати ихъ хлопамъ на сплату ратами и взагалѣ стараесь еще о другѝ користнѝ для селянина рѣчи. Щобы тѝ рѣчи въ житє впровадити треба агітувати за ними, а на агітацію треба гроша.

Братя! пригадуемо Вамъ, що за 50 ц. на рôкъ каждый зъ Васъ може зôстати членомъ того нашого товариства. Еслижь хто не може дати 50 ц. най дасть и менше. Грошѣ будуть квитованѝ въ „Свободѣ". Грошѣ посылайте на руки касіера: George Chylak, P. O. Box 368, Olyphant, Pa. и дайте о тôмъ знати секретарови: хто и скôлько грошей заплативъ.

Невдовзѣ будуть установленѝ мужѣ довѣрія на каждôмъ плейзѣ, где жиють нашѝ люде, котрѝ будуть мали право збирати грошѣ въ корысть нашого товариства. Имена ихъ будуть поданѝ въ „Свободѣ."

Вôдъ Выдѣлу „Союза" и товариства для збираня грошей на цѣли р. у. радикальнои (хлопскои) партіи въ Галичинѣ.

ОБРАЗКИ ЗЪ АМЕРИКИ.

V.
БАНКИРЪ.

Въ Ню Йорку, на розѣ улиць Гостеръ и Суффолькъ стояла передъ пятьнатцять роками стара, вырудѣла каменица, пригадуюча своимъ выглядомъ старѝ, передымленѝ домы на Зарваници у Львовѣ. А та околиця ново-йорска, где стояла та каменица, тô чиста львôвска Зарваниця — тѝ самѝ бородатѝ, облестнѝ и захланнѝ лиця, тѝ самѝ mutatis mutandis, подôбнѝ крамарскѝ столики зъ обварѣнками, макегигами, шабасовыми свѣчками, хлѣбомъ, куглями, оселедцями, гусями и т. д. Той самъ крикъ, гваргôтъ, торги, выгойкуваня ганделесôвъ, тѝ самѝ чорноокѝ Рухлѣ въ заболоченыхъ панчохахъ, тѝ самѝ жидôвскѝ бахуры зъ звысаючими зъ пôдъ камизолѣ „цыцелесъ". Тôлько одна заходить ту рôжниця, характеризуюча новый свѣтъ, а именно жаргонъ жидôвскій, взбогаченый англійскими выразами.

Чути тамъ вôдъ часу до часу такѝ дивотворы: „Far wu że gebst di mer niszt de besket full?" — або: „Haw mocz kost di kaczkes?" — а навѣть: „Sołste a soj łeben — de jajkes ar raten!" — Але не до того рѣчь веду. Я хотѣвъ лишь читателеви представити раму, въ котрôй намѣряю намалювати нынѣшный образець.

Въ каменици, описанôй повысше, мѣстивъ ся на долинѣ сальонъ, або по нашому коршма небôщика Константина Вышньовского. — Вôдъ бѣлого ранка до познои ночи роило ся у него мовь у пасѣцѣ, правдивый калейдоскопъ рôжнородныхъ народностей, правдива вавильоньска вежа мѣшанины языкôвъ. Всѣлякѝ трансъ-акціи бізнесовѝ и фінансовѝ мѣжь Славяньскими еміграантами, чи то Поляками, чи Литвинами, чи Словаками, чи врештѣ нашими людьми переводили ся у Костя. Була то правдива бурса „грингорнôвъ". Дорога до Америки вела черезъ коршму Костя Вышньовского. Выкрики англійскѝ, нѣмецкѝ, рускѝ, польскѝ, литовскѝ, жидôвскѝ лучили ся въ оденъ гармонѣйный акордъ, деколи и носовѝ тоны женьскои мовы домагали ся покрѣпленя при „барѣ". Славный баркиперъ Костя, поліглота Дмитро зъ вôдвѣчнымъ гузомъ великости пястука на чолѣ, котрый лишивсь одиноким споминомъ удару поліцайскои палки — наливае безупину, а великаньскій Юргісъ, потомокъ Гедимина, розливае на „free lunch" остригову зупу, где одна острига побавила хвилю, а уронивши одну слезу надала тôй зупѣ таке шумне имя. А однакъ кôлько людей заходжувало ся безплатно горячою стравою, кôлько обдурило хоть на хвилю револьтуючій жолудокъ. Розумѣе ся, що при такôй скупôй поживѣ, а при частыхъ при „барѣ" либаціяхъ, неодному въ чупринѣ закурилось, а горда душа двигала ся до лицарскихъ подвигôвъ и шукала вôдзнаки въ борбѣ и битвѣ. Але трафила коса на камѣнь, небôщикъ Кость, якъ бувъ мягкого серця и солодкого обходженя, такъ знову не стерпѣвъ въ своѣй коршмѣ жаднои битки. Широкоплечій, пôдсадковатый, сильный якъ медвѣдь, проходжувавъ ся цѣлый божій день по своѣй коршмѣ и державъ въ своѣй сильнôй правицѣ правдиву козацку нагайку, котру привѣзъ еще зô старого краю. Скоро лишь якій напастникъ перебиравъ мѣру и хотѣвъ розпочати битку, або суперечку, сейчасъ почувъ на своихъ плечохъ свистъ нагайки Костя, а тогды непосидючому пригадували ся батькôвскѝ бизуны, и охота до битки покидала его скорше нѣмъ приходила. Въ той то способъ нагайка и зупа годили тѝ рôзнороднѝ характеры, становиска и народы и добре всѣмъ було и не за тѣсно у Костя Вишньовского.

Въ два мѣсяцѣ якось по моимъ приѣздѣ до Америки, заблукавъ и я якось на зупу до Вишньовского, а вливаючи еѣ въ себе при „барѣ" оглядавъ-емь цѣкаво нутро коршмы, задержуючи вôдъ часу до часу змученый взôръ на гузѣ Дмитра. Дмитро власне бувъ дуже весело успособленый, бо поспѣвъ опукати чуйне око газды и потягнути потайки кôлька разôвъ зъ бутельки наповненои голяндскимъ „джіномъ". Користаю зъ нагоды и розговорливости баркипра и довѣдуюсь всѣлякихъ цѣкавыхъ рѣчей.

— Тѝ панове — розказуе менѣ Дмитро — що такъ завзято лупять въ карты въ „pinocla" вôдъ рана до ночи, то графъ В., инжениръ Б. и швець С. То нерозлучна тройка, грають о пиво, а вечеромъ всѣ три ведуть ся пôдъ руки до дому: мешкають разомъ, жіють разомъ, пьють разомъ и дѣлять ся послѣднымъ центомъ. — Той обдертюхъ, що тамъ сидить при столѣ и натягае того другого Литвина, щобы ему купивъ шклянку пива, то скупый Гарпагонъ — передъ двома тыжднями вернувъ зъ копальнѣ вугля въ Нантикоку и выславъ до старого краю два тысячи рублѣвъ, а ту удае, що не мае цента и дармо выѣдае намъ зупу.

— А той худый великанъ, що тамъ пыскуе при білярдѣ, що то за птиця?

— То вы не знаете Рыбацкого, та-жь то Рыбацкій.

— Що за Рыбацкій?

Дмитро глипнувъ на мене зъ пôдъ лоба и всмѣхнувъся иронѣчно. Мѣсто вôдповѣди спытавъ:

— Якъ довго вы въ Америцѣ?

— Два мѣсяцѣ.

— А то не дивота, що его не знаете, Рыбацкій, то найхитрійшій лисъ зъ всѣхъ еміграантôвъ, але заразомъ найбôльше ледащо.

— Въ чôмъ же-жь показуе ся та его хитрôсть?

— А ну въ той способъ, що Рыбацкій все мае грошѣ, нѣколи нѣчого не робить, тôлько грае, гуляе и пе, а грошей мае що денно досить. Не можу сказати, щобы дôставъ ихъ нечестнымъ способомъ, але выкрутить такъ спрытно и штучно, що дивувати ся треба. Ту выкрутить на агентурѣ тамъ продасть щось користно, деинде заробить на посередництвѣ и въ той способъ, що денно мае кôлька, а навѣть кôльканайцять долярôвъ, але у него якъ прійшло такъ и пôйшло. Вечеромъ уже нѣколи немае гроша, а не маючи чимъ заплатити нôчлѣгъ въ готелю, кладе ся отъ тамъ пôдъ билярдъ и спитъ до рана, а часомъ якъ змученый то и въ день задрѣмле зъ годину пôдъ билярдомъ.

— А то рѣдкій оказъ, замѣтивъ я.

— Ой що правда то правда, походить вôнъ зъ знаменитой родины зъ старого краю, зъ котрою дуже часто переписуе ся. Туманить еѣ якъ може; пише до ней, що заложивъ въ Ню Йорку славяньскій банкъ на тысячѣ долярôвъ обороту, а навѣть казавъ собѣ подруковати листы и коверты зъ шумными написами свого банку щобъ свою родину впровадити въ блудъ, якій то вôнъ банкеръ.

„SVOBODA“

(LIBERTY.)

Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ three „ 7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“

Mt. CARMEL, PA.

P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:

To „SVOBODA“

P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

О КОНСТИТУЦІИ СПОЛУЧ. ДЕРЖАВЪ АМЕРИКИ.

(Дальше).

Декларація независимости Сполуч. Державъ пôвнôчнои Америки оголошена 4. липня 1776 р.

Въ бѣгу людскихъ выпадкôвъ надходить и такій часъ, коли звязь лучности политичнои межи двома народами мусить бути зôрвана, бо пôсля права божого и природы мае кождый право занимати вôдрубне и рôвне становище помѣжь державами тои землѣ. Гôдно пошанованэ умыслу людского и опінія публична вымагають вôдъ насъ, щобысьмо навели причины, для котрыхъ оголошуемо себе народомъ независимымъ.

Мы узнаемо слѣдуючи правды яко ясні и для кождого зрозумѣли: що кождый чоловѣкъ есть сотвореный и своимъ сотворителемъ рôвно обдарованый певными правами, котрыхъ ему не може нѣхто заперечити, а до тыхъ правъ належить жите, свобода и прямованя до щастя. Суть на то установленя правительства, котрі забеспечують ті права вôдповѣдно до вымогъ справедливости. Если яка форма ряду причиняе ся до знищеня тыхъ цѣлей, то людъ мае право поправити то або знести або установити новый рядъ на такихъ основахъ и засадахъ, зъ такою властію и въ такôй формѣ, яка выдавати ся буде найлѣпшою для забеспеченя кождому щастя и забеспеки. Розсудокъ намъ говорить, що рядôвъ давно установленыхъ немае ся змѣняти для маловажныхъ або хвилевыхъ причинъ; всякі досвѣды учать насъ, що люде суть бôльше склонными до терпѣнь, если зло можна перетерпѣти, якъ до заспокоюваня своихъ примхъ черезъ нищене формъ рядовыхъ, до котрыхъ призвычаились. Если однакъ неустанні наруги и присвоюваня прямують до того, щобъ народъ втягнути пôдъ абсолютный деспотизмъ, тогдѣ не лишь прислугуе кождому чоловѣкови право, але есть се его обовязкомъ знести такій рядъ и обдумати нову охорону будучого безпеченьства. Въ такôй мысли терпеливо зносили свою долю мешканцѣ всѣхъ кольоній и такі причины змушують ихъ до поправы давного системy рядового.

Історія теперѣшного короля Великои Британіи есть неустанною кропкою повтаряючихъ ся кривдъ и узурпацій, а цѣле его поступоване есть яснымъ стремленемъ до установленя абсолютнои тираніи надъ нашими кольоніями. Въ доказъ того оголошуемо факта передъ цѣлымъ свѣтомъ:

Не хотѣвъ вôнъ потвердити права найбôльше спасительного и потрѣбного для публичного добра. Заборонивъ ґубернаторамъ установляти необходимі и заразъ потрѣбні права, а если які права ухвалено, то не мали они вартости, бо вôнъ не хотѣвъ ихъ нѣколи потвердити.

Не хотѣвъ установляти анѣ затверджати правъ въ користь люду великихъ округôвъ, хиба лишь пôдъ тыми условіями, если населене выреклo ся права выбору своихъ представителѣвъ до палаты законодательнои, права неоцѣненого для люду, а грôзного лишь для тиранôвъ.

Скликувавъ тѣла законодательні въ мѣсця незвычайні, невыгôдні и занадто вôддалені вôдъ складôвъ актôвъ публичныхъ, а то лишь для того, щобы членôвъ тымъ скорше змусити до послуху на его примхи.

Розвязувавъ палату представителѣвъ неустанно за то, що члены зъ гôдностію людскою боронили правъ люду. Не позволявъ, по такихъ розвязаняхъ, на довгий часъ, щобы иншихъ членôвъ выбрано, черезъ що сила законодательна не мала жадного значеня а представителѣ вертали до народу безъ ничого, по новй лишь силы; въ тôмъ часѣ рядъ бувъ мертвымъ и не мôгъ перешкаджати жаднымъ небеспечнымъ нападамъ на край, анѣ загальному зворушеню въ краю.

Старавъ ся, щобъ населене въ кольоніяхъ нашихъ не взростало, длятого заостривъ дуже права натурализаціи чужинцѣвъ; заборонивъ навѣть неразъ чужинцямъ вступу на сушу, щобы черезъ то знеохотити всѣхъ людей до емиграціи сюды; а кромѣ того для легшого осягненя свого замѣру не хотѣвъ вôддавати ґрунтôвъ подъ властивый ужитокъ.

Власть администраціи судовои ограничивъ такъ, що она не мала жадного права выдавати засуду безъ его позволеня.

Судіи мусѣли пôдлягати его примхамъ, бо инакше не могли бути въ урядѣ, а пенсія ихъ залежала вôдъ послуху.

Поустановлявъ много новыхъ урядôвъ и приславъ сюды громаду урядникôвъ — знущати ся надъ нашимъ народомъ и объѣдати насъ зъ засобôвъ.

Удержовавъ посередъ насъ въ часѣ покою сталу армію безъ позволеня нашои леґіслятуры.

Зробивъ войско незалежнымъ и высшимъ вôдъ власти цивильнои и краевои.

Получивъ ся зъ иншими, щобы насъ змусити до улягглости власти нашôй институціи цѣлкомъ чужôй и непризначенôй нашимъ правамъ; потверджавъ выдумані и не знані права:

Позаякъ розставлявъ великі ґарнизоны войска вооружено мѣжь нами;

Надъ жовнѣрами установлявъ лишь поверховні слѣдства и нѣколи ихъ не каравъ за морды, якихъ допускали ся они на мешканцяхъ краю.

Вôдтявъ нашу торговлю вôдъ иншихъ частей свѣта; Наложивъ на насъ податки безъ нашого позволеня; — Лишивъ насъ права слѣдства судового передъ судомъ присяглыхъ; Вывозивъ насъ за море, щобы насъ судити за переступства выдумані, котрыхъ мы не по повняли.

Знѣсъ вôльный системъ англійскихъ правъ въ сусѣднôй провинціи, закладаючи тамъ арбитрарні ряды и побôльшаючи еѣ границѣ такъ, щобы зробити еѣ вôдъ разу взôрцемъ и надаючимъ ся инструментомъ до запроваджения того самого абсолютизму и въ нашихъ кольоніяхъ.

Забиравъ намъ чартеры и зносивъ нашi найцѣннѣйші права, а поправлявъ ихъ пôсля новои свои вподобы; лишивъ насъ права установляти для себе права, а самъ оголосивъ себе всемогучимъ законодателемъ и володѣтелемъ надъ нами.

Казавъ усунити нашъ рядъ оповѣщенемъ, що позôставляе насъ протекціи и выповѣвъ намъ вôйну.

Знищивъ наші моря и береги морскі, попаливъ мѣста и лишивъ житя мешканцѣвъ.

Теперь вôнъ провадить великі арміи заграничныхъ жовнѣрôвъ для доверщеня мордôвъ, знищеня и тираніи вже роспочатои зъ найжестокійшою строгостію, перевысшаючою навѣть варварскі часы и взагалѣ негôдною головы уцивилизованого народу; Змушувавъ нашихъ спôвгорожанъ, котрыхъ злапавъ на морю, щобы вооружено боролись противъ свои вôтчины, були катами своихъ приятелей и братôвъ або собѣ жите вôдобрали.

Запричинювавъ домові повстаня помѣжь нами и силовавъ ся спровадити на нашу людность дикихъ и немилосердныхъ Индіянъ, щобы нищити наші села и мордовати жены и дѣти. При кождôй спосôбности подавалисьмо просьбы о улегшене нашои долѣ, а жаданя наші були якъ найменші; але на наші просьбы вôдповѣдалось завсѣгды новымъ ґвалтомъ. Князь, котрый вôдзначае ся такимъ характеромъ, мусить бути названый тираномъ и не може бути гôднымъ называти ся володѣтелемъ вôльного народу. Наші спôвбратя Британцѣ такожь не дбали о насъ богато. Перестерѣгалисьмо ихъ часто, що не мають права бути нашими законодателями и роспросторoняти надъ нами свои власти. Припоминалисьмо имъ стосунки емиграціи нашои и поселеня въ тôмъ краю. Удавалисьмо ся до ихъ благородности и справедливости народнои и присягалисьмо имъ наше привязане, если перестануть насъ гнобити и лишати правъ природныхъ. Однакъ и они не хотѣли выслухати голосу нашого. Для того прото мусимо зôрвати зъ ними або оголосити, що есьмо независимі, вôдъ тои хвилѣ мусимо уважати ихъ, якъ цѣлу людность, за ворогôвъ нашихъ пôдчасъ вôйны, а за приятелѣвъ пôдчасъ спокою:

Прото, мы яко представителѣ Спол. Держ. въ Америцѣ, зôбрані на головный конгресъ, апелючи до Найвысшого Судіи Свѣта, щобы зволивъ узнати наші справедливі замѣры, въ имени люду и властію вôдъ него намъ наданою, оголошуемо торжественно и оповѣщаемо:

Що всѣ получені кольоніи повинні слушно бути вôльными, независимыми державами; що суть увôльнені вôдъ всякихъ обовязкôвъ взглядомъ короны Британьскои а политична звязь, яка истнувала межи ними а правительствомъ Великои Британіи есть и повинна бути цѣлкомъ зôрвана. А яко вôльні и независимі державы мають цѣлковиту власть выповѣдати вôйну, заключати покôй, входити въ звязи, установляти комерсію и робити взагалѣ всьо то, що независимі ряды пôсля справедливости робити могуть. Въ попертє тои декляраціи, уповаючи на помôчь Всемогучого Бога, присягаемо взаимно, що оденъ за другого не будемо щадити нѣ житя, нѣ добытку нѣ святои чести.

(Дальше буде).

ВѢСТИ ЗЪ РУСКИХЪ КОЛЬОНІЙ ВЪ КАНАДѢ.

(Конець).

Рускій елементъ зъ Пенсильвеніи въ Канадѣ.

Гадка, розмѣщати нашихъ людей зъ Пенсильвеніи помѣжь подолякôвъ въ Канадѣ, оказуе ся въ практицѣ дуже користною такъ для нашихъ Лемкôвъ, якъ и для справы загальнои. Кôлька родинъ, що прійшло сего року, розмѣщені по усѣхъ майже нашихъ кольоніяхъ, а въ Dauphin М. Фекула заложивъ перший рускій сторъ. Для самыхъ Лемкôвъ користно осѣдати въ Канадѣ, бо они навчивши ся працювати въ Спол. Державахъ и присвоивши собѣ бодай въ части знане бесѣды англійскои, дадуть собѣ ту знаменито раду, чи то при роботѣ на власнôй фармѣ, чи то яко робôтникъ при колеяхъ, чи по майнахъ. Чоловѣкъ зъ Пенсильвеніи може ту знаменито стояти, бо вôнъ о цѣлу голову высше стоить интеліґентно вôдъ нашого подоляка. Для справы загальнои користный наплывъ нашихъ людей зъ Пенсильвеніи, бо они знанемъ языка англійского можуть дуже послужити людямъ и хоронити ихъ вôдъ вызыскôвъ и крутарствъ жидôвскихъ и другихъ безсумлѣнныхъ людей. Треба прямовати до того, щобъ сторы, посады урядовыхъ товмачѣвъ и почты на нашихъ кольоніяхъ обсад[...] вано нашими людьми [...] Пенсильвеніи, та розу[...] ся, що людьми честными [...] солідными. Взагалѣ елемен[...] рускій, вышколеный въ С[...] Державахъ дуже причин[...] ся до поступу и народн[...] орґанізаціи нашихъ кольо[...] въ Канадѣ.

Загальні уваги.

Понеже мои корреспон[...] денціи зъ Канады муся[...] бути на якійсь часъ пе[...] рвані, я позволю собѣ [...] нути кôлька объективны[...] увагъ на станъ нашихъ [...] льоній.

Загально представля[...] ся наші кольоніи в[...] воляючо, але далеко [...] стоять они такъ, якъ [...] повинні, а на те складае[...] богато причинъ. Самъ с[...] сôбъ кольонізаціи не в[...] повѣдный, обчисленый, [...] всюды по Америцѣ, на [...] зыски зô стороны компа[...] Компанічні секціи, що [...] регороджують гомстеты с[...] великою перешкодою т[...] орґанізаціи, якъ и даль[...] въ будучôмъ розвою наш[...] кольоній. Другою дуже ва[...] ною запорою въ зростѣ н[...] шихъ кольоній есть т[...] самъ нашь мужикъ, кот[...] представляе собою ду[...] сирый и неотесаный ма[...] ріялъ, покиданый безъ [...] рядку и ладу помѣжь др[...] гі культурні народы, кот[...] его сплою своеи культу[...] высысають и чинять сво[...] невôльникомъ. Если-бъ [...] наші безсребренники [...] були такою масою надтя[...] ли, если-бъ емиґрація [...] належито зъорґанізована [...] Галичинѣ и Буковинѣ [...] если-бъ ту на мѣсци б[...] стало вôдъ разу до роб[...] яка десятка интеліґенти[...] рукъ, оно-бъ еще не б[...] такъ страшно, якъ н[...] есть. Нашъ мужикъ н[...] киненый зъ Галичины, [...] сякненый тыми галицк[...] порядками, выглядае зô [...] ми своими прикметами, [...] яко чудовище посередъ [...] рядкôвъ культурного кр[...] Наше выховане народне [...] тре мае свои хороблив[...] слѣдки, далеко не въ п[...] винѣ нашôй, що не вм[...] мы до него взятись зъ [...] повѣдного боку, але ще [...] нашôй исторôчной уч[...] польско-шляхецкои нев[...] — видне ту, якъ на дол[...] Сервілізмъ огидный, бр[...] почутя людскои гôдно[...] недовѣрчивôсть, байд[...] нôсть и ще бôльше дру[...] прикметъ — то дѣди[...]

На тôмъ скôнчила ся информація Дмитра що до Рыбацкого, котрый власне гукнувъ на цѣле горло:

— Гей, ты литовскій медведю! не чуешь? не дармо тобѣ полісменъ набивъ палкою на лобѣ гуза, бось зовсѣмъ оглухъ — давай но ту „drinks“, на цѣлый „house“, я плачу, панове прошу до „бары“.

— Гурра! Рыбацкій! — гукнуло якихъ трійцять голосôвъ рôвночасно и трійцять рôзнородныхъ харлакôвъ присунулось до „бары“, не выключаючи графа, инжинера и шевця. Я якъ гринoръ, маючи еще европейску чемнôсть, тихонько высунувъ-емь ся зъ коршмы.

Вôдъ того часу покрѣплявъ я выпощеный въ Ню Йорку жолудокъ въ коршмѣ Костя зупою и оселедцями, не втѣкавъ уже бôльше вôдъ трактаментôвъ Рыбацкого, а навѣть зъ великимъ смакомъ спускавъ великаньскі „schooners“, фундовані блѣдолицымъ Юргісомъ и зъ гузоголовымъ Дмитромъ ходивъ-емь часами на „free“.

Якось въ шѣсть мѣсяцѣвъ по моимъ першôмъ дебютѣ въ коршмѣ Вишньовского, станувъ я знову при „барѣ“ и хлептавъ горячу зупу, щобъ розôгрѣти змерзлі члены тѣла, а було то въ лютôмъ, пôдчасъ коли Рыбацкій дрѣмавъ пôдъ билярдомъ и снивъ солодко о „hausse“ и „baisse“ свого банку. Въ тôмъ вôдчиняють ся дверѣ и входить двохъ поважныхъ панôвъ, одѣтыхъ въ прекрасныхъ, бобровыхъ кожухахъ, видно по убраню и по манерахъ, що недавно приѣхали зъ Европы. Небôщикъ Кость приступивъ до нихъ, ховаючи за плечѣ козацку нагайку пытае:

— Чого панове жадають?

— Перепрашаю — каже оденъ зъ панôвъ — чи не мôгъ бы я дôзнати ся, где то буде словяньскій банкъ Рыбацкого?

Кость спокôйно, якъ бы щось зовсѣмъ природного, навѣть не усмѣхнувъ ся, тôлько вытягнувъ праву руку и вказуючи нагайкою пôдъ билярдъ, сказавъ:

— Отъ тамъ недалеко!

— Чи вы жартуете? — каже сивый панъ, стягаючи грôзно брови.

— Зовсѣмъ не жартую, погляньте лишь самі, самъ банкиръ тамъ спочивае.

Роспука, смутокъ, встыдъ, всѣ суперечні чувства промайнули блискомъ по лици сивенького пана, але запанувавъ всею силою надъ собою, прискочивъ до билярду и вытягнувъ за волосе спячого зъ пôдъ билярду Рыбацкого. — Рыбацкій вытрѣщивъ очи, обтеръ ихъ рукою разъ и другій, мовъ бы самъ не вѣривъ чи то сонъ, чи на явѣ, въ кôнци простогнавъ слабымъ голосомъ:

— Про-бôгъ! та-жь то мôй батько и стрый!

Ледве выцѣдивъ ті слова, а въ коршмѣ дали ся чути два вôдгомоны, мовь выстрѣлы зъ моздѣра, то розлюченый и такъ погано обрѣхованый батько прилѣпивъ на лици банкира двѣ фундаментальні памятки, а не лишаючи ему часу схаменути ся, хопивъ за одну а стрый за другу руку и заспаного, побитого по лици банкира, розпатланого безъ шапки, въ однôмъ чоботѣ, вывели зъ коршмы. Тôлько мы его бачили въ Америцѣ.

* * *

По кôлькохъ лѣтахъ доходили насъ слухи зъ Европы, що Рыбацкій пôдъ желѣзною рукою свого батька поправивъ ся, споважнѣвъ, оженивъ ся зъ богатою дѣвчиною и на правду розпочавъ заводъ банкирскій.

Бузько.

До рускихъ хлопôвъ

Чосьте братя потрухлѣли,
Що житя въ Васъ ледви чути?
Другі люде орють сѣють,
Вы сидите мовь закуті.

Що за чары на Васъ впали?
Чи хто лихомъ заворожив?
Наче цвѣты весняніи,
Зимный вѣтеръ поморозивъ!

Чи васъ злиднѣ такъ здавили,
Що головы годѣ звести?
Чи Вамъ лячно може стало,
Свѣтло правды мѣжь миръ нести?

Чи въ достаткахъ раюете?
Чи почестей назбирали?
Чи добились свого права,
Та сномъ праведнымъ заспали?

Де Вы братя?! Обôзвѣть ся,
Въ кого душа не завмерла,
Въ кога серце въ груди щире,
Лесть очей му не заперла.

Хто ще въ живыхъ — обôзви ся!
Скажѣть смѣло передъ свѣтомъ,
Що васъ гонить въ свѣтъ за очи:
Що морозить навѣть лѣтомъ?

Обôзвѣть ся братя хлопы,
Та пытайте й собѣ рады,
Розбудѣте думки й мысли
И лучѣть ся до громады.

Скажѣть смѣло всему свѣту,
Що не хочете рабами,
Лѣта въ ярмѣ коротати!
Що вмѣете такъ якъ другі
За честь, долю свою стати.

Обôзвѣть ся, свѣтлі духи
Щирі хлопскі патріоты, —
Розбудѣте нове жите,
Щобы лихо побороти!

П. Думка зъ Купчинецъ.

ПѢСНЯ.

И чого-жь вы впали росы
Холодні?
Мы-жь и такъ вже голі, босі
Й голодні.
Мало слѣзъ намъ тисне горе
На очи?
И по що-жь намъ ще тыхъ срѣбныхъ
Слѣзъ ночи?
Ко-бъ менѣ лишь выйти въ поле
Широке,
Зрахувавъ бы я слѣзъ хлопскихъ
Потоки;
Ой страшне, страшне було бы
Тамъ жниво,
Бо снопы були-бъ кроваві
На диво.
Встане сонце, якъ неразъ вже
Вставало,
Выпє зъ поля буйні росы
Помалу;
Та щобъ наші сльозы высхли,
Тра-бъ може
Тобѣ свѣтъ весь пôдпалити,
Мôй Боже!....

Изъ М. Конопницкои перекл. В. Щурат.

спадщины нашои довголѣтнои неволѣ въ польско-шляхоцкой державѣ. Вôдносины нашихъ мужиковъ до жида — се наслѣдки протекторату надъ жидами такъ польского, якъ и австрійского. Нашъ мужикъ за моремъ тужить за жидомъ такъ, якъ тужить за своею церквою, за своими празниками, вôдпустами, ярмарками. Вышколеный въ Галичинѣ робити всяку громадску, а навѣть свою роботу примусово, привикъ видѣти надъ собою все вôйта, жандарма, екзекутора, старосту и другихъ подôбныхъ добродѣѣвъ — не въ силѣ ту выдобути зъ себе на стôлько самостôйнои силы, щобъ взятись за громадску роботу самостôйно и зъ власнои иніціятивы. А бракъ тои иніціятивы видно у насъ не тôлько у мужика, на ту хоробу недогуе и наша интеллиґенція. Правда балакають однѣ и другѣ, неразъ въ тôмъ балаканю и щось знайде ся, але до выконаня балаканки нема въ насъ силы. Страшнои треба працѣ, незвычайнои силы волѣ, десятокъ головъ интеллиґентныхъ, котрымъ бы павуки по головѣ не лазили, щобъ можна колись, за моремъ стати поручь другихъ, бодай на вшôвъ культурныхъ народôвъ. — Звѣсна рѣчь, що всяка робота народна починаесь вôдъ церкви, такъ зачинали всѣ народы національну роботу, та впрочѣмъ нема що и доказовати. Хто знае хоть троха исторію, не буде перечити, що церковь се перша пôдвалина культурна народу. А якъ тяжко покласти ту пôдвалину культурну въ Канадѣ при нашôмъ нечуванôмъ хаосѣ вѣроисповѣднôмъ! Народъ рускій зъ Галичины обряду гр. кат. тай часть рим. кат. Народъ зъ Буковины православный, мала частина гр. кат. Не тяжка бы була рѣчь, еслибъ народъ вже мавъ повну свѣдомôсть своеи вôдрубности національнои. Хаосъ, якій повставъ въ головѣ мужика зъ лученя вѣры зъ народностію, вѣкова політика польско-езуицка через вѣру вынародовити Русинôвъ — стае ту колодою пôдъ ногами. На одной кольоніи зберуть ся всѣ три вôдтѣни вѣроисповѣдни, кождый кружокъ мае свои привычки, що въѣлись въ его организмъ, пôсля свои вподобы хтѣвъ бы мати свои порядки, свою церковь, свого попа и розтѣчь безконечна. Та вже-жь нѣгде правды дѣти, мовлявъ небôщикъ Омелянъ, намъ годѣ знову и роспачати посередъ сего невôдрадного поселеня. Народъ притлумленый вѣковою неволею, вôдсвѣженый на вôльнôй земли, певно вôджіе, бодай въ другôмъ поколѣню, а вôджіе. Кôлька десятокъ здоровои, не замотеличенои интелліґенціи, котра-бъ зрозумѣла добре положене и взяла ся до працѣ зъ нефальшиво зрозумѣлымъ патріотизмомъ певно поведе роботу напередъ. У насъ перешкодъ пôдъ ногами бôльше, якъ у другихъ народôвъ, але хто лишь мае сильну вѣру въ силу народну, котра мусить вôджити — успѣхъ мусить бути.

Корреспондентъ „Свободы".

НОВИНКИ.

До нашихъ предплатниковъ.

— Часы лихѣ потрохи минули ся. Зô всѣхъ плейзôвъ, де лишь живуть Русины надходять потѣшаючѣ вѣсти, що люде робятъ день въ день, якось веселѣйше имъ — бізнесѣсты, вôдôтхнули свободнѣйше, всѣ радують ся, лишь одна редакція „Свободы" не пристае до того веселого настрою, ѣй и за тыхъ добрыхъ часôвъ вѣтерь у очи. А зовсѣмъ не по людски обходять ся зъ нею еи предплатники. Бо коли она була на стôлько милосердна, що въ лихихъ часахъ не упоминала ся за предплатою, а всѣми силами старала ся заспокоѣти духовѣ потребы своихъ предплатниковъ въ тôй надѣѣ, що чейже-жь предплатники пôзнають ся на рѣчи и коли настануть добрѣ часы, коли робота пôде добре, они вôдвдячать ся и пошлють свою належнôсть за газету — а оно отъ що — чисте розчароване. На все люде мають а на газету нѣ. Але зъ такого поведеня людей для редакціи „Свободы" превелика наука. Отъ що мы заявляемо нашимъ довжникамъ: Уважайте! Если хто до нового року не вырôвнае своихъ залеглостей за газету то не тôлько, що перестанемо еѣ посылати, та ще постараемо ся, що довгъ нашъ буде сколектованый лоеромъ. Глядѣть же-жь, щобъ пôзнѣйше нѣхто не мавъ до насъ жалю — вже досить тои даремщины.

Варта похвалити.

Товариство им. Богдана Хмельницкого въ Олифантѣ, до котрого вже теперь належить 50 молодыхъ нежонатыхъ козакôвъ, устроили минувшого мѣсяця баль, на котрôмъ молодцѣ забавляли ся охочо а при тôмъ примѣрно ажь до пôзнои ночи. На послѣднôмъ своимъ мітінгу молодѣ козаченьки ухвалили справити для всѣхъ членôвъ козацкѣ убраня, та щобы кождый козакъ бувъ гôдный належати до того товариства и выступати на забавахъ або вечеркахъ въ козацкôмъ строю мусить умѣти читати и писати по руски, тому то братчики рѣшили заложити для неписьменныхъ вечѣрну школу. — И чи-жь не вартѣ похвалы козаченьки зъ Олифанту? Та-жь батько Богданъ якъ довѣдае ся про таку гарну постанову своихъ козакôвъ, певно всмѣхне ся зъ превеликои утѣхи зъ пôдъ своихъ козацкихъ вусôвъ и поблагословить своихъ дѣтей, що спомянули его на далекôй чужинѣ такою гарною постановою — лекше буде ся ему спочивати тамъ на своѣй, окраденой земли.

Выборы.

Дня 2. с. м. вôдбули ся выборы до „county" въ Сполуч. Державахъ и въ Пенсильваніи майже всюды побѣдили републикане. Въ одныхъ лишь Willkes-Barre выбранѣ демократы а то завдяки газлетоньскому мордови, котрого допуставъ ся урядникъ зъ партіи републиканьскои. Чи буде яка полекша для робôтниковъ наколи до урядôвъ увôйдуть републикане або демократы? Хиба нѣ, бо одна и друга партія держить сторону компанистôвъ. Одна партія варта за вôсѣмнайцять а друга за двайцять безъ двохъ.

Хоръ въ Mt. Carmel, Pa.

Русины въ Америцѣ на правду зачинають рухати ся А ось Русины зъ Mt. Carmel, що ино заложили у себе читальню а вже взяли ся до зъорганізованя мѣшаного хору. Першѣ пробы выпали досить удачно и есть повна надѣя, що Mt. Carmelцѣ станутъ на рôвни зъ иншими плейзами, на котрыхъ вже давно истнують мѣшанѣ хоры. Учитель спѣву въ Mt. Carmel, Pa. есть учитель М. Бачиньскій зъ Шамокінъ, Па., де вôнъ уже есть дірігентомъ добре зъорганізованого хору и банды. — Мт. Кармельскѣ читальники выняли для себе два покоѣ заразъ надъ друкарнею „Свободы", де вечерами вôдбувати ся будуть сходины. Маемо надѣю, що те догôдне помѣщене читальнѣ звабить до неи бôльше членôвъ.

*

— Зъ New Kensington, Pa. доносять намъ, що робота йде тамъ досить добре, бо майже кождый Русинъ мае роботу. — Русины зачинають потрохи пробуджувати ся а декотрѣ записали собѣ газету „Свободу."

Вѣсти робôтничѣ.

— Hazleton, Pa. Самуилъ Ґомперсъ, през. товариства „Association of Labor" и богато иншихъ провôдниковъ промовляли на мітінґахъ робôтничихъ дня 30. октобра въ Гезельтонѣ, 1. новембра въ McAdoo и Freland. Мітінги були скликанѣ въ цѣли зъорганизованя майнерôвъ.

— McKeesport, Pa. Въ фабрицѣ „McKeesport National Tube Works", въ котрôй перервалось робити задля недостатку матеріялу, знову робить ся.

— Reading' Pa. Компанія Reading Iron пôдвысшила своимъ 2800 робôтникамъ платню о 5 проц.

— Москва, Росія. Робôтники великихъ фабрикъ вовняныхъ коло мѣсточка Влядиміръ застрайковали жадаючи пôдвысшеня платнѣ. Треба знати, що майже по всѣхъ фабрикахъ Росіи мусять робôтники працювати по 12 годинъ денно. Коли фабриканты не звертали найменшои уваги на жаданя робôтниковъ, запалили они фабрики, розбили огнетревалу касу, вытягнули зъ неѣ 50,000 рублѣвъ въ паперахъ и спалили ихъ.

— Дня І. новембра зъорганізовали ся майнеры въ Bellevernon въ околици Пітсбурскôй, 3. нов. въ Inowden, а въ Пятницю 5. нов. въ Leeckburg.

— Зъ справозданя Л. М. Ґарлянда, през. товариства робôтничого „Amalgamated Association" выходить, якъ змѣнна була платня „пудлерôвъ" по желѣзныхъ фабрикахъ. Въ р. 1837 дôставали они $7 за тону, опôсля знижено на $3.56, въ 1864 роцѣ пôдвысшено на $9 а вôдъ 1896 р. выносить та платня лишь $4 за тону. Робота „puddler-ôвъ" дуже тяжка и небеспечна, бо мусять рибити майж въ огни.

— Bellaire, O. Рукодѣлене „Bellaire Steel Co." спровадила неунійныхъ робôтникôвъ и роспочала робити зъ падвôйною силою.

— Jeanette, Pa. Въ шклярни Mckee & Bro робота йде дуже добре, минувшого тыжденя дôстало тамъ заняте новыхъ 250 робôтниковъ.

— Leecburg, Pa. Rev. L. M. McDermott закупивъ въ тôй околици кôлька майнъ и вôддавъ ихъ на ужите робôтникамъ, котрѣ мають тамъ працювати на плянѣ кооперативнôмъ. Доходы зъ розпродажи вугля мають припасти робôтникамъ. Може бы о. Ал. Дзубай або котрый инший зъ богатшыхъ угорскихъ священниковъ зробивъ подôбне. Тогды вже мôгъ бы бути „бискупомъ."

— New York. Знову повставъ страйкъ, въ котрôмъ бере участь до 15,000 кравцѣвъ. Причина есть та, що хлѣбодавцѣ знижили платню и зложили черезъ то контрактъ, якій передъ 6 тыжднями по скôнченю першого страйку пôдписали.

— Joliet, Ill. Зъ причины, що майнеры въ Carbon Hill не хочуть вернути до роботы, задумують властителѣ копалень спровадити 600 Хинчиковъ и роспочати роботу въ своихъ копальняхъ. Пытане лишь, чи Хинцѣ схочуть пôдъ землю лѣзти.

ІСТОРІЯ КОЖУХА.

Написав Иван Франко.

Бувъ собѣ кожухъ. Простый баранячій кожухъ, навѣть не надто новый; правда, не латаный, та вже порядно проходженый, просяклый запахомъ людского поту, зъ поблеклыми вôдъ давна прикрасами, що колись надавали єму характеръ типового покутского кожуха. Словомъ, теперь то бувъ кожухъ звычайный, буденный, невидный, не цѣкавый для етнографа-аматора и на око не маючій найменчого права до гордости.

А про тото вôнъ бувъ дуже гордый и въ бесѣдахъ зъ самымъ собою, котрѣ вôнъ звычайно въ нôчной темрявѣ, висячи на жердцѣ надъ постелю господаря, чванивъ ся та выносивъ ся незвычайно.

„Що-жь то, — мѣркувавъ вôнъ, — котрый кожухъ, котре футро, котрый опаратъ церковный мае бôльше право до гордости и поваги вôдъ мене? Правда, лисамъ, покрытымъ гранатовымъ сукномъ бôльше панькають та шапкують, передъ опаратомъ церковнымъ бôльше припадають, та що то значить! Все про людске око! Во кажучи правду, які-жь ихъ заслуги? хиба тôлько, що одно вôдъ одного бôльше коштуе. Чи можуть же они зрôвнати ся зô мною, простымъ, бѣднымъ кожухомъ, що своимъ натуральнымъ тепломъ огрѣваю всю родину? Такъ! смѣливо можу сказати, що безъ мене одного нѣхто, але то нѣхто зъ родины мого господаря не мôгъ бы пôдчасъ зимы выглянути зъ хаты. Бо я ихъ єдиный кожухъ, єдина тепла одежа. И нехай менѣ вельможнѣ лиси и вовчѣ шубы покажуть одну одежу, що такъ вѣрно, невтомимо и безкористо служить своему господареви, якъ я! Тôльки що перші куры запіють, уже встає господарь, тягне мене зъ жердки та йде до стайнѣ досыпати худобѣ сѣчки зъ вôвсомъ. Верне зô стайнѣ и стане до працѣ, рѣзати сѣчку для коней, уже господиня накидае мене на плечѣ та йде до стайнѣ коровину выдоити. Верне вôдъ коровы, знову господарь одѣвае мене на себе та иде на подвôре дровъ нарубати. Нарубае дровъ, напоѣть конѣ коло кривницѣ, коровину, воды принесе и вертае въ хату, але менѣ нема супочинку. Вже мене одѣвае донька, дѣвчина, що йде на цѣлый день прясти до богатого сусѣда, за ложку стравы та за сердечне спасибôгъ. Тôльки що туды прійде, служницы того богача несе мене знову домôвъ, бо мушу понити нову службу. Сынокъ господаря, семилѣтный хлопчина зъѣвши кусникъ хлѣба зъ чосникомъ и мисочку теплои затирки, мусить йти до школы. То-жь бере мене такожь на свои дрôбнѣ плечѣ, хоть майже по кôстки єму сягаю и долѣшнымъ кôнцемъ тягну ся по снѣгу, и йде до школы. Тай тутъ я не можу довго забавити. Ще въ сѣняхъ знимае мене зъ хлопчины парубокъ — слуга другого сусѣда богача, що потребує мого господаря, абы йшовъ молотити або гнôй зъ стайнѣ выкидати. А въ полудне, коли дѣти выходять зô школы, знову той самъ парубокъ несе мене до школы, щобы я хоронивъ вôдъ морозу хлопчину, якъ вертае домôвъ, а зъ дому несе мене знову до господаря, а въ вечêръ знову накрываю по доньку. И такъ цѣлêсенькій день переходжу, якъ ткацкій човникъ зъ кута въ кутъ, изъ плечей на плечѣ, вôдъ працѣ до працѣ, завше до услугъ готовый, завше пожаданый, тужно очѣкуваный и зъ дякою приниманый. Справдѣ такъ жити, то значить не дурно жити! То значить сповняти свое призначене, служити ретельно, бути пожиточнымъ! Такъ живучи, можна чути ся вдоволенымъ зô сповненя своихъ обовязкôвъ, можна чути ся гордымъ."

Оттакъ мѣркувавъ собѣ сердечный кожухъ. Одно тôльки єго смутило, що надто швидко зужывавъ ся.

„Чую, що не довго вже менѣ жити. Незабаромъ шви потрѣскають, волосъ вылѣзе, ба навѣть шкура де-не-де вже почнае трѣкати. И що-жь тогды зробить мôй бѣдный господарь? Знаю, що вже вôдъ давна найгорячѣйше єго бажане — стягнути ся на новый кожухъ, та якъ же далеко до здѣйсненя того бажаня! Вôдъ коли панъ дѣдичъ лѣсы повырубувавъ, нема заробку зъ кôньми въ зимову пору. Овець не держить, а що руками въ зимѣ заробить, то ледви стае на яку таку обувь и на податокъ. Вôдки-жь тутъ до кожуха? А безъ кожуха въ зимѣ якъ безъ души! Ой, тяжка хлопська доле!

II.

Одного дня зайшла маленька змѣна въ розкладѣ услугъ кожуховыхъ. Ранокъ минувъ якъ звычай.

Кожухъ вôдвѣвъ хлопчину до школы, коли се прибѣгае єго господарь, батько хлопчины, въ легкôй полотнянцѣ. Вôбѣгъ до школы, учителя не було — и хахачи въ пальцѣ, сказавъ швидко хлопцеви:

„Юрую, дай но менѣ кожухъ! Панъ дѣдичъ по мене приславъ, каже менѣ ѣхати зъ єго фѣрами въ лѣсъ.

„Ой, а якъ же я верну зô школы безъ кожуха?" повѣдае хлопець, скробаючи ся въ голову.

„Возьми, сынку, ноги на плечѣ и бѣжи хутко, то загрѣєшь ся, нѣчого тобѣ не буде" — сказавъ батько, одягаючи кожухъ. „А може Богъ дасть, що въ дворѣ знайду лѣпшу роботу, то на другій кожухъ стягнемо ся" — додавъ, щобы потѣшити затурбованого хлопчину.

Того дня вже кожухъ цѣлый день не злазивъ зъ плечей господаря. Коли вечêрѣ оба вернули домôвъ, кожухъ у трьохъ мѣсцяхъ потрѣскавъ на рукавахъ, и господарь ворокотѣвъ невдоволеный, бо оконамъ за роботу мало заплатили и навѣть на другій день приходити не казавъ.

Та найгôршу бѣду заставъ дома: Юрцьо лежавъ хорый. Горячка звѣдала хлопчину, спеклыми устами стогнавъ безъ тямы и тôлько одно повторявъ: въ боцѣ мене коле, ой коле!

Вôдъ того дня змѣнила ся доля кожухова. Хлопець не ходивъ до школы. Що тамъ радили, якъ хухали и пеплали и плакали родичѣ, не вмѣю того сказати. Досыть того, що полежавши зô двѣ недѣлѣ, Юрцьо подужавъ. Аджежъ тверда хлопска натура! Щезла горячка, перестала кашель, не стало колотьбы въ боцѣ, тôлько лишило ся ослаблене. Рвавъ ся хлопець до школы, та мати, бачучи єго безсильнôсть, не хотѣла єго пустити.

(Конець буде)

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!

Ив. Франко.